

Kjære skolesekkvenner!

Jeg er tildelt det ærefulle oppdrag å åpne denne jubileumskonferansen med den flotte tittelen: Sikringskost og melisdryss.

En konferanse som setter seg fore å markere, evaluere og ikke minst seibrere at den nasjonale kulturelle skolesekken nå har blitt 10 år. -og et slik oppdrag - det påtar jeg meg selvfølgelig med konfetti, fanfarer og press i buksene – mao: Med den største glede!

Og det skulle jo også bare mangle, i disse dager hvor tiden synes å gå forttere enn den kommer, så er det all grunn til å stoppe opp og gratulere: 10 års-jubilanten er virkelig verdt en fest!

Skjønner'ere?

Jeg kommer ikke til å dvele særlig ved - hvordan fødselen var - og om forløsningen skjedde naturlig eller om krabaten måtte tas med tang, - ei heller ved jubilantens oppførsel gjennom barndommen hvor den utvidede kultur-og skolefamilien ikke alltid har vært enig om hvilken retning jublanten skulle utvikle seg i! Men det går seg til! Det går seg til! Og nå - rufser vi den litt forsiktig i håret og tenker: Fantastisk! Du har blitt 10 år! Hvem skulle trodd - at du i det hele tatt ble født! Her i Norge! Vi som ikke en gang hadde en ordentlig Opera. I alle fall er det slik jeg tenker - med stolthet og glede!

Som sagt: Jeg skal spare dere for det meste! - men et viktig øyeblikk av inspirasjon vil jeg gjerne dele med dere:

Året er 1995, stedet er Sandefjord og jeg ser et intervju med den svenske skuespilleren Per Oscarsson.

Journalisten spør om hvordan Oscarsson med sin bakgrunn i det hele tatt kom seg gjennom grunnskolen:

Oscarsson bekreftet at- jo det hadde vært vanskelig- og ga så følgende begrunnelse for at han kom seg gjennom: "En dag kom en skådespelare in i vårt klassrum. Det blev skjellsättande för mitt liv!"

Skjønner'ere? Hvilken vakker og gruffull inspirasjon!

Gjennom denne enkle setningen fortalte han med en dybde a la Shakespeare - at det det handlet om var: Å være eller ikke være! Det var faktisk spørsmålet!

Og hvordan er det i dag! For oss - i lyskjeglen av det stadig skjevete tårnet i Pisa? Å lære eller ikke lære! Det er det som er spørsmålet? Ja selvfølgelig er det! Men er det bare det?

Samfunnsdebattanten og politikeren Kåre Willoch ville kanskje forholdt seg til problemstillingen med en litt annen tilnærming og kanskje formulert seg slik:

Nu er det jo ikke alltid slik, at fordi vi umiddelbart ikke kan sette to streker under svaret - så må vi trekke den slutning at svaret ikke er korrekt!

Vel så meget kan det jo være slik - at det er spørsmålet som er galt.

Skjønner'ere!

Her i Vestfold vil vi derfor helst unngå å sette to streker under svaret -fordi vi nemlig tror det er mulig å forene spørsmålene. Ikke som et: enten eller - men som et - både og: Å lære for å være! Utdannelse og dannelse.

Og det er den troen som er formulert i Vestfolds visjon for Den kulturelle skolesekken:

Livslysten og flyvedyktig!

Og logoen vår er visualisert med strekkoder og kruseduller: Og - det er vel det skolen egentlig bør handle om: Både strekkoder og kruseduller.

Livslysten og flyvedyktig!

Noen vil kanskje trekke på smilebåndet å tenke : Slike visjoner er ikke egnet for den norske skole. Her må det tenkes konkret og realistisk. Men slik tenker ikke jeg. Ikke mine kollegaer heller! Ikke **bare** konkret og realistisk i alle fall! Vi tillater oss - å drømme. Tillater oss å fange drømmene og forhåpentligvis - realisere noen av dem! Hva med deg? Kanskje du også har en liten krusedullejerne og ikke bare et strekkode-hode. Jeg tror det! Jeg håper det! Og jeg vet det! For The Proof lies in the Pudding! Og dere er jo Beviset, vår egen tilstedeværelse her i dag, for å delta i dette skikkelige krusedulleballet av et 10 års jubileum! Skjønner'ere?

Og nå stuper ungene opp i skattekisten, og opp trekker de de rareste ting: God dag, god dag! hva kan jeg stå til tjeneste med? og ut hopper skuespillere, forfattere, musikere, dansere, ja gud vet hvem som ikke dukker opp, alle disse annerledes menneskene - fra krusedulleland, som i noen øyeblikk lar elevene drømme seg flyvedyktige og forhåpentligvis også livslystne.

Skjønner'ere?

Det som for 15 år tilbake, av de fleste, ble karakterisert som et luftslott, har nå blitt virkelig. Den kulturelle skolesekken spres over hele landet og langsomt - etableres det en plattform for kunst, kulturforståelse, opplevelse og produksjon.

Og stadig nye unger kommer til, som gapende fuglunger i reiret og godbitene leveres, av kunstnere i tusentall - og sånn holder det på

Og slik bygges en kulturell skinnegang eller infrastruktur om dere vil- og på den bygges også langsomt en kulturnasjon - på en selvforsterkende, selvoppfyllende profeti....

Grunnskolen, videregående, kulturelle bæremeiser og spaserstokker, AKS, - Arbeidslivets kulturseilas

og visjonen om at kunst og kultur må bli en del av folks hverdag fra fødsel til død - er i ferd med å realiseres!

Og hvorfor skal vi ikke videre? Dele våre erfaringer med mennesker også utenfor Norge!

Selvfølgelig skal vi det. Så her i Vestfold har vi nå designet en internasjonal skolesekk: Unik, et program hvor norske elever skal få møte ungdom fra hele verden på tvers av kultur, religion og økonomi! Og hva sier elevene og rektorene i Vestfold? Yesss! Skjønner'ere!

Det e'kke bare en ku som er løs!

Så la oss bare slå det fast- en gang for alle!: Det e'kke så mye "fæ'rt"! det er faktisk mye fint! – mye moro!

Utviklingen gir virkelig håp og tro - på kunsten og kulturen som veiviser for personlig vekst - og for samfunnsmessig vekst.

Det jo lenge siden man forsket på kuer og fant ut at de produserte mer og bedre melk når de hørte Mozart!

Og etter hvert har man jo heldigvis begynt å bry seg litt om oss mennesker også og nå foreligger en rekke rapporter som viser at kunst og kultur også beriker og utvikler menneskene positivt! - som om vi ikke visste det!

Og så har vi jo også Florida og flere med han - som påpeker den samfunnsmessige nytten og nødvendigheten av å stimulere og verdsette de kreative krusedullehodene.

Og da skulle jo kunstens og kulturens gospel klinge over hele kongeriket og alle samfunnsaktører skulle komme løpende å spørre oss kulturfolk om de kan få være sammen med oss. Men det er jo ikke slik. Det er jo ikke slik. Stadig flere er kanskje keen på en "one

night stand” – men ekteskap! – eller forpliktende samarbeid! Nei – den utfordringen er vel tøff! Samarbeid er i det hele tatt utfordrende!

For det er en jungel der ute. Alle kjemper for sitt! Det er dessverre bare Sonja i Reisen til julestjernen som er så selvutslettende glad - bare småfuglene får.

Så vi må lære oss å tåle litt motbør! Både i samarbeid og ideutveksling.

Derfor lar jeg meg ofte inspirere av filosofen Schopenhauer, jeg tror nemlig det var han, som uttrykker ideens utvikling frem til realisering - i tre faser:

- Først latterliggjøres den
- så motarbeides den
- så selvfølgerliggjøres den

Skolesekken er kanskje over i fasen for selvfølgerliggjøring! Men tror vi egentlig, innerst inne, at kunst- og kulturopplevelser er viktig for ungene våre? Eller for samfunnsutviklingen?

Jeg tror det. Men tror den norske skole det? Ja! jeg tror den tror det! Men det er bare så fortvilet, for de har jo så mye annet viktig som skal gjøres – og så lite penger – sies det. Og så sveiper denne forbannede lyskjeglen fra Pisa over oss! Vi har dårlige resultater og bruker mest penger! Og som om ikke det skulle være nok: så faller dessverre rekordmange unge norske ”Per Oscarssoner” ut av skolen.

Men det er lys i tunellen. Den siste ”Pizaen” smakte betydelig bedre enn den forrige. Riktignok har Staten ennå ikke merket den med nøkkelhull - men vi er på vei! Vi er på vei!

Og ærlig talt: kan det være så forferdelig vanskelig da!

Som sosialpedagog vet jeg naturligvis at den ultimate pedagogiske sannhet ikke finnes. Så det handler altså om å finne den gyldne middelvei - et eller annet sted mellom sprenglærd toskeskap og folkelig visdom.

Personlig mener jeg vi bør heie betydelig mer på hverdagsheltene våre, pedagogene, fremfor pedagogikken. For det er som kjent mange veier som fører til Rom, men det er veiviserens jobb å inspirere oss til kunnskap og gi oss lysten til å reise.

Så i relasjonen skole – kultur – samfunn vil det fremdeles - i lang tid - være et tilbakevendende tema om hva som er viktig.

Gjør kunsten nytte? Spurte Andre Bjerke.

En mer vanlig tilnærming i dag er at man spør om kunst og kultur lønner seg.

Som teatersjef Catrine Telle en gang uttrykte det: At man i det hele tatt spør om kunst og kultur lønner seg, indikerer at vi mennesker kun vurderes som kunder - ikke som borgere.

Så det er det - det handler om: Ikke nødvendigvis om pedagogikk - men politikk!

Om hvilke verdier vi vil skal være grunnleggende i vårt samfunn? Det er det som er spørsmålet!

Kjære venner ! Vi har grunn til å være stolte over hva vi har fått til! Den kulturelle skolesekken - et samarbeidsprosjekt som utfordrer - men som mest av alt inspirerer- tusenvis av lærere, kulturarbeidere, kunstnere, barn og unge.

Kjære venner! Jubilanten er behørlig gratulert. Konferansen er med dette å anse som åpnet og det gjenstår kun å ønske arrangører og deltakere lykke til med konferansen – og ikke minst - et langt og godt samarbeid i årene som kommer!

Takk for oppmerksomheten.

Vidar Thorbjørnsen, Dks-10-års jubileum, Farris Bad, 5.april 2011.